

TIMO KALEVI FORSS

**TUNTEMATON
JUICE
LESKINEN**

LIKE

© Timo Kalevi Forss ja
Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava, 2024.

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-49191-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

Sisällys

Esipuhe 9

I OSA: LÄPIMURTO 15

Carita Holmström	18	Maarit	51
Mikko Alatalo	30	Muska	61
Alwari Tuohitorvi	47	Rauli Badding Somerjoki	66

II OSA: ETSIKKOAIKA 69

Freeman	72	Frederik	104
Tabula Rasa	82	Helin	108
Seppo Alajoki	85	Ikáros	110
Annika	89	Tinni	112
Nolo & Rähjä	92	Tries	114
Eini	95	Närhi	116
ELF	97	Eino Valtanen	118

III OSA: KULTAKAUSI 123

Aku Syrjä	127	Katri Helena	151
Eero ja Jussi Raittinen	130	Kirka	154
Hector	140	Marion	157
Jaana & Kai	147	Seija Simola	159

Mekka	161	Tiz	219
Rokka Brothers	163	Raya	222
Kojo	165	Riki Sorsa	223
Petri Pettersson	173	Apua! Orkesteri	232
Hojas Blues Band	176	Matti Pellonpää	237
Kari Vepsä	180	Finlanders	243
Veikko Lavi	182	Kapteeni Nemo	244
Pate Mustajärvi & Ismo Alanko	185	Yö	246
Anneli Saaristo	205	Jam Jam	256
Sakari Kuosmanen & Jonna Tervomaa	208	Kiti Neuvonen	258
Masi Luoma & Luojanluomat	214	Nuket	261
Päivi Portaankorva	216	Tao Tao	262
		Anssi Tikanmäki Filmorchestra	264
		Ilona	266

IV OSA: KRAPULA 271

Vesa Kietäväinen	275	Eija Vilpas	333
Popeda	278	Heikki Hela	335
Tampereen teatteri	289	Justament	337
Toni Lähteenmäki	293	Reetta Jakkula	339
Werner Bros.	296	A. Aallon Rytmiorkesteri ...	342
Harri Marstio & Paleface ...	298	Eija Ahvo	343
Toni Aare	307	M.A.R.S.	346
Pauli Virta	310	Tapio Selin	349
Kari Tapio	312	Suomen kansallisooppera ...	350
Topi Sorsakoski	315	Tommi Läntinen	358
Pekka Hartonen	318	Ylioppilaskunnan laulajat ja soittajat	359
Arja Saijonmaa	320	Mika Sundqvist	362
Kepa Salmirinne	327		
Karvakuonot	330		

V OSA: LOPPULASKU 365

Kati Pellinen.....	368	Maria Lund & Heikki	
Johanna Iivanainen & Eero		Sarmanto.....	384
Koivistoinen.....	373	Jokivarsi Band.....	387
Tommy Huovinen.....	375		

EPILOGI 389

Juice Leskisen muille artisteille tekemät laulut.....	391
Lähteet.....	410
Kirjailijasta.....	413

Esipuhe

*Osaan sanoa kymmenellä kielellä kiitos,
osaan hyvää uutta vuotta toivottaa.
Mutta aamuöisin loistavaa tähteä en kiinni saa.*

Moni on kuullut nuo nuoren naisäänen laulamat säkeet radiosta. Jotkut tunnistavat laulajan Jonna Tervomaaksi, mutta harvempi tulee ajatelleeksi, kuka on tehnyt kauniin, kuulaan ja ajattoman laulun.

Kun herkkä ja epävarma savolaispoika kirjoitti nuo lauseet vaha-kantiseen vihkoonsa 1960-luvun lopulla, hän tuskin arvasi, että laulu soisi toistuvasti radiossa vielä vuonna 2024. Pauli Matti Juhani Leskinen oli tuolloin alle parikymppinen aloitteleva kitaristi, joka kehitteli ensimmäisiä omia laulujaan Juankoskella Pohjois-Savossa.

Herkkä teksti unohtui vuosiksi vihkon sivuille, kun Juice Leskinen lähti Tampereelle kieliä opiskelemaan. 1970-luvun alussa hän julkaisi ensimmäisen levynsä ja murtautui julkisuuteen uudenlaista anarkistista suomenkielistä rocklyriikkaa edustaneella tyylillään. Juicen menestystarina on kaikille tuttu. Hän nousi kansakunnan kaapin päälle terävillä riimeillään, sanavalmiilla sutkautuksillaan ja pikkuhiljaa paisuvalla sekä kaljuuntuvalla olemuksellaan.

Vuonna 1984 Juice Leskinen, Sakari ”Saku” Kuosmanen ja Dave Lindholm istuivat Juicen keittiössä Tampereen Lamminpäässä. Kuosmanen soitti kitaraa Juice Leskinen Grand Slamissa, mutta loistavana laulajana hän rakenteli itselleen myös soolouraa. Kolmikko

mietti, minkälaista musiikkia Kuosmasen tulevalle levyille voisi tulla. Juice kaivoi esiin vanhan vihkonsa, josta löytyi ”Rakkauden haudalla” -niminen runo. Juice oli kirjoittanut sen juankoskelaiselle tytölle, johon hän oli ollut palavasti rakastunut. Suhde ei ollut edennyt pidemmälle, sillä Juice oli onnistunut heti alkuun loukkaamaan tyttöä.

Runon ensimmäiset rivit ”Osaan sanoa kymmenellä kielellä kiitos, osaan hyvää uutta vuotta toivottaa” vangitsivat Kuosmasen täysin ja hän pyysi tekstiä itselleen levytettäväksi. Juice suostui ja näytti kitaralla tekstiin tekemänsä raakilemelodian, jonka sointukulkua Dave Lindholm ja Sakari Kuosmanen muokkasivat hieman paremmaksi. Laulu sai sävelensä Juicen keittiössä vietetyssä sessiossa, mutta tekstiin ei enää kajottu.

Sakari Kuosmanen levytti ”Rakkauden haudalla” -laulun ensimmäisenä singlenään vuonna 1984. Juicen säveltämäksi ja sanoittamaksi merkitty kappale oli Kuosmasen läpimurtohitti ja avasi mahdollisuuden tehdä kokonainen albumi. ”Rakkauden haudalla” siivitti Kuosmasen soolouralle ja hänestä tuli artistina niin tunnettu, että kitaristin pesti Grand Slamissa sai jäädä ja keikat oman Sakari Kuosmanen Bandin kanssa odottivat.

”Rakkauden haudalla” on siitä erikoinen kappale, että se on siivittänyt ratkaisevasti kahden artistin läpimurtoa.

Vuonna 2003 Perttu Leppä ohjasi elokuvan *Helmiä ja sikoja*. Menestykseksi nousseessa elokuvassa Amanda Pilken esittämä Saara osallistuu laulukilpailuun ja esittää oman versionsa ”Rakkauden haudalla” -kappaleesta. Elokuvassa Pilke liikuttaa vain huuliaan, sillä kappaleen laulaa äänistunt-roolin tehnyt Elisabeth Ehrnrooth. Sen sijaan elokuvan lopputekstien aikaan ja soundtrack-levyllä ”Rakkauden haudalla” -biisin uuden sovituksen laulaa vakuuttavasti Jonna Tervomaa.

Tyylikkäästi toteutettu versio ja Jonnan hieno tulkinta kiinnittivät yleisön huomion. Versio nousi hitiksi. ”Rakkauden haudalla” -laulusta kasvoi Jonna Tervomaan tunnetuin kappale, ja se on kerännyt lähes neljä miljoonaa kuuntelukertaa Spotifyssa. Yön ”Ihmisen pojan” ohella se on Juicen suosituimpia ja elinvoimaisimpia toisille artisteille tekemiä biisejä.

Juice Leskinen (1950–2006) tunnetaan ensisijaisesti hänen omista hiteistään, mutta ahkerana kynämiehenä hän teki oman tuotantonsa ohessa valtavan määrän sanoituksia muille. *Tuntematon Juice Leskinen* on tietokirja näistä lauluista ja niiden esittäjistä. Samalla artistit kertovat yhteistyöstään lahjakkaan mutta myös ristiriitaisena pidetyn Leskisen kanssa.

Ääneen pääsevät muun muassa Maarit, Pate Mustajärvi, Sakari Kuosmanen, Heikki Silvennoinen, Liisa Akimof, Carita Holmström, Jussi Raittinen, Mikko Alatalo, Kojo, Hector, Freeman, Eija Ahvo, Paleface, Jonna Tervomaa ja Toni Lähteenmäki. He tuovat päivänvaloon uusia puolia Juicesta ja hänen suhteestaan toisiin artisteihin. Myös biisien syntyvaiheisiin liittyy aiemmin kertomattomia tarinoita, jotka ovat olennainen osa suomalaisen musiikin historiaa.

Suomen kielen suvereenina taitajana Juice tuotti hyvin monipuolista materiaalia, ja muille tehtyjen tekstien tyylliskaala ulottuu humppasta jazziin ja lastenlauluista oopperaan. Vaikka Juice mielletään nimenomaan äijäkeskeisen manserockin tekijäksi, kirjassa esitellävät tekstit antavat hänestä laajemman kuvan. Juice lavensi suomalaisen laululyriikan aihevalikoimaa, vaali rikasta ilmaisua ja toi mukaan kielellistä virtuositeettia, josta jälkipolvilla riittää yhä ammennettavaa.

Ensimmäisten joukossa Juice sanoitti suomenruotsalaisen jazzmuusikon Carita Holmströmin albumin *Toinen levy* vuonna 1974. Holmströmille tehdyt herkät ja filosofiset tekstit jäivät Juicen rehvakkaan ja humoristisen soolotuotannon jalkoihin, mutta pikkuhiljaa myös muut artistit löysivät Leskisen terävän, herkän ja oivalta van suomen kielen. Esimerkiksi Maaritin ja Juicen kunnianhimoinen yhteistyö alkoi jo 1970-luvulla ja jatkui vuosikymmeniä. Toisin kuin luullaan Juice teki paljon yhteistyötä helsinkiläisten artistien kanssa ja pystyi halutessaan kirjoittamaan pääkaupungista lämmöllä ja tarkasti

havainnoiden. Tästä hienoin näyte on Eero ja Jussi Raittiselle sanoitettu albumi *Hämeentie* 38 vuodelta 1980.

Juicen monipuolisuudesta kertoo myös se, ettei hänelle tuottanut vaikeuksia kääntää Míkis Theodorákisin kreikankielisiä lauluja Arja Saijonmaan laulettaviksi. Leskinen teki ammattitaitoista työtä vielä viimeisinä vuosinaan sanoittaessaan jazzsaksofonisti Eero Koivistoi-
sen sävellyksiä Johanna Iivanaiselle. Hämmäntävää on myös se, miten kaukana *Pikku Kakkosen* Karvakuonoille tehtyjen hilpeiden lastenlaulujen maailma on Juicen päihdehuuruudesta ja itsesäälissä rypevästä julkisuuskuuvasta.

Harva suomalainen biisintekijä on koulutukseltaan kielen ammattilainen. Juicen opinnot Tampereen kieli-instituutissa kuuluvat hänen tuotannossaan, ja hän oli erinomainen kielenkääntäjä erityisosaamisalueenaan englannin kieli. Tästä huikkeimpia esimerkkejä on Suomen kansallisoopperalle suomennettu Stephen Sondheimin trillerimusikaali *Sweeney Todd, piru parturiksi* vuodelta 1997. Keskityn tässä kirjassa pääosin levytettyihin lauluihin, mutta olen ottanut mukaan myös muutamia Juicen teattereihin, kuoroteoksiin ja musikaaleihin tekemiä tekstejä.

Juice kirjoitti toisille artisteille reilut 300 tekstiä, joista viidessäkymmenessä on myös hänen sävelensä. Useat biisit ovat yhteistyön tuloksia suomalaisten säveltäjien kanssa sekä käännöksiä. Juicen kääntämien kappaleiden kielikirjo on vakuuttava, sillä hän käänsi lauluja englannin lisäksi muun muassa ruotsista, virosta, tanskasta, espanjasta, portugalista ja kreikasta.

Tekstit ovat ensikuulemalta juuri kyseisille artisteille kirjoitettuja. Iskelmäartisteille Juice kirjoitti iskelmähenkistä tekstiä, poppareille poppia, rokkareille rajumpaa tavaraa ja kansanmuusikoille ja jazzareille musiikkityyleihin sopivia sanoituksia. Juice kirjoitti alusta asti hyviä tekstejä naisartisteille ja pystyi taitavasti eläytymään heidän asemaansa. Maarit Hurmerinnan mukaan ”Juice oli taitava lukemaan ihmistä”. Jos Pate Mustajärvelle tarvittiin rajumpaa ja seksuaalisväritteistä äijätekstiä, sekin Juicelta luonnistui.

Teksteissä Juice otti aina huomioon esittävän artistin, mutta pohjimmiltaan hän kirjoitti itsestään ja kokemuksistaan. Sanoituk-
sissa kuuluvat Juicen oman elämän ilot ja surut. Hän pohti muiden
artistien suulla yllättävän avoimesti alkoholismiaan, isätöntä nuoruut-
taan ja aviokriisejään. Toisaalta teksteissä kuuluvat myös rakastumiset,
lasten syntymät ja ylipäättään elämisen riemu verevällä savolaishuu-
morilla höystettynä. Idearikkaalla päällä ollessaan hänen aiheidensa
kirjo ulottui kilpapyöräilystä muinaisen Egyptin kautta aina glasnos-
tiin ja tajunnan laajentamiseen. Onpa Juice tehnyt tekstejä myös ydin-
voiman riskeistä Kojolle, rakennemuutoksesta Mikko Alatalolle ja jul-
kisuuden kiroista Maaritille. Vain kaikkein yhteiskuntakriittisimmät
tekstinsä Juice rajasi omaan soolotuotantoonsa.

Jos Juice marssi esiin anarkististen, reteiden ja estottomien bi-
isien sanoittajana, muille tehdyt sanoitukset paljastivat hänen herkem-
män puolensa. Myöhemmin tyylilaji nousi esiin myös hänen omassa
tuotannossaan. Koska Juice kirjoitti paljon, hänen tuotannossaan on
paljon myös rutiinilla tehtyjä rakkauslauluja. Tämä korostuu varsinkin
iskelmäteksteissä, joita Leskinen teki tarvittaessa liukuhihnalta. Kun
ideat olivat loppu, hänen vakioaiheitaan olivat rakkaus, kaipuu, kuo-
lema, unet ja television tympeä tarjonta. Välillä Juice oli omien riimi-
maneeriansa vanki, mutta toisaalta hän pystyi kirjoittamaan tyylik-
kään täysin riimittömän sanoituksen Arja Saijonmaalle.

Osa Juicen muille tekemistä biiseistä on tunnettuja, kuten Sakari
Kuosmasen ”Rakkauden haudalla”, Kojon ”Nuku pommiin”, Mikko
Alatalon: ”Maalaispoika oon”, Yön ”Ihmisen poika”, Popedan ”Mää ja
Tapparans mies”, Apua! Orkesterin ”Maksamme velkaa” tai Päivi Por-
taankorvan ”Balladi elokuvasta Klaani”. Osa on häipynyt historian
hämäriin. Joukossa on myös unohdettuja helmiä, joita haluan nyt
tuoda esiin.

Kirjassa on runsaasti tekstinäytteitä tutuista ja ennen kaikkea tun-
temattomista lauluista. Lisäksi Spotifysta löytyy soittolista *Tunte-
maton Juice Leskinen*, johon olen koonnut yli neljätoista tuntia Les-
kisen muille sanoittamia kappaleita. Suosittelen sen kuuntelemista

lukemisen lomassa, sillä laulutekstit aukeavat kunnolla vasta musiikin kanssa nautittuina.

Haluan kiittää Taiteen edistämiskeskusta, Juice Leskisen perikuntaa, Kasper Karivieriä sekä muita kirjantekemisessä auttaneita tahoja. Kiitokset myös kotiväelle.

Munapirtissä heinäkuussa 2024

Timo Kalevi Forss

I OSA

LÄPIMURTO

Juice Leskinen syntyi 19. helmikuuta 1950 Juankoskella. Työläisperheen elämä oli melkoista murhenäytelmää, sillä viidestä lapsesta kolme kuoli aivan pieninä. Juicen ollessa 11-vuotias kuoli myös perheen isä, joka oli tehnyt hanttihommia ja näytellyt harrastajateatterissa. Nuori Juice Leskinen sai tottua toistuviin hautajaisiin.

Juice oppi lukemaan jo nelivuotiaana, ja omien sanojensa mukaan hän luki nuorena läpi koko Juankosken kirjaston tarjonnan. Erityisesti Juice ahmi kotimaista kaunokirjallisuutta. Teini-iässä myös musiikki alkoi kiinnostaa. Lapsena radiosta kuultujen Reino Helismaan, Veikko Lavin ja Tatu Pekkarisen jälkeen Juiceen tekivät vaikutuksen Beatles ja Bob Dylan. Vahakantiseen vihkkoon alkoi ilmestyä Dylan-käännöksiä ja aivan omia tuotoksia.

Ensimmäisen kitaransa Juice sai vasta 18-vuotiaana. Hän opeteli perussoinnut ja pian alkoi syntyä myös omia sävellyksiä. Juice oli nuoruudessaan ujo mutta erittäin sanavalmis ja huumorintajuinen. Hän teki havaintoja ympäristöstään ja hänellä oli tarve tuoda niitä myös esiin sanallisessa ja musiikillisessa muodossa. Kirjoitettuaan ylioppilaaksi vuonna 1969 hän pyrki opiskelemaan Tampereen kielinstituuttiin. Juice pääsi sisään ja muutti Tampereelle vuonna 1970.

Tampereella Juice tutustui samanhenkisiin musiikista kiinnostuneisiin opiskelijoihin Mikko Alataloon ja Harri Rinteeseen. He alkoivat tehdä lauluja yhdessä ja pian oli kasassa ensimmäinen bändi

Coitus Int. Juice piti itseään ennen kaikkea lauluntekijänä ja vasta siten esiintyjänä. Coitus Intissä olikin luontevaa, että hän antoi biisejään myös bändin toisten jäsenten laulettaviksi.

Tästä huolimatta Juicesta tuli pian bändin keulahahmo. Kun yhtye teki levytyssopimuksen Love Recordsin kanssa vuonna 1973, nimeksi vakiintui Juice Leskinen & Coitus Int. Bändi julkaisi albumit *Juice Leskinen & Coitus Int* (1973) ja *Per Vers, runoilija* (1974), jotka olivat pioneerityötä uuden suomalaisen rocklyriikan saralla. Jo tuossa vaiheessa Juicelle oli kertynyt niin paljon biisejä, että niitä riitti omien tarpeiden lisäksi myös muille artisteille.

Suomen kansa oppi tuntemaan Juice Leskisen viimeistään vuonna 1974, kun hänen läpimurtohittinsä ”Marilyn” ja ”Jyrki Boy” ilmestyivät ja hänen liuhulettinen olemuksensa tuli tutuksi myös televisiosta. Huomaamatta ei jäänyt Juicen savolais-tamperelainen tyyli käsitellä suomen kieltä aivan uudella anarkistis-humoristisella otteella. Singlehittien siivittäminä myös kaksi ensimmäistä albumia myivät kultaa.

Juicen tahti oli kova, sillä hyvin vauhtiin lähtenyt ura tarjosi mahdollisuuden tehdä satoja keikkoja ympäri Suomen. Juice Leskinen & Coitus Int todellakin takoi, kun rauta oli kuuma. Vähemmän tunnettua on se, että Juicen kirjalliset kyvyt huomattiin heti myös eteläisen rannikkokaupungin Helsingin suomenruotsalaisissa piireissä. Juicen ensimmäiset muille laulajille tehdyt lyriikat ilmestyivät jo vuonna 1974 suomenruotsalaisen jazz- ja folkmuusikon Carita Holmströmin albumille *Toinen levy.*, jonka julkaisi monikansallinen EMI. Tekstit toivat ensi kertaa esiin pohdiskelevan ja vakavan Juice Leskisen.

Tämän pelinavauksen jälkeen heräsivät myös Love Recordsin pomomiehet Atte Blom, Otto Donner ja Christian Schwindt, jotka laittoivat Juicen kirjoittamaan biisejä yhtiönsä artisteille. Vuonna 1975 Juicen tekstejä saivat laulaakseen Maarit, Muska ja Rauli Badding Somerjoki. EMI:n tallissa levyttäneelle Alwari Tuohitorvelle Juice kirjoitti sanoituksia nimimerkillä E. Jytänder.

Juicella oli näppinsä pelissä myös Mikko Alatalon vuonna 1974 ilmestyneellä läpimurtolevyllä *Maalaispoika oon*. Alatalo oli vuonna

1974 eronnut Coitus Intistä ja testaili oman soolouransa kantavuutta menestyksekkäästi. Molemmat laulajat jatkoivat nyt omillaan, mutta yhteistyö säilyi tiiviinä ja jatkui vuosikymmeniä.

Carita Holmström

Pianisti ja laulaja Carita Holmström (s. 1954) tuli suomalaisten tietoisuuteen 1970-luvun alussa Suomen ensimmäisenä itse laulunsa kirjoittaneena naisartistina. Laulaja-lauluntekijänä Holmström ammensi folkista ja jazzista, mutta hänellä on myös erittäin vankka klassisen musiikin koulutus. Holmström aloitti pianonsoiton opiskelun Sibelius-Akatemiassa yhdeksänvuotiaana ja valmistui vuonna 1979. Vuosina 1973–1974 Holmström opiskeli Tukholmassa.

Alusta asti monipuolinen Holmström ei tyytynyt pelkästään klassisen musiikin tarjoamiin puitteisiin, vaan hän teki sen rinnalla omaa musiikkiaan. Ensialbumi *We Are What We Do* ilmestyi vuonna 1973 ja sisälsi hänen säveltämänsä ja sanoittamaansa englanninkielistä materiaalia. Syksyllä 1973 Holmström sai laajempaa televisiojulkisuutta osallistumalla *Syksyn säveleen* omalla kappaleellaan ”Joki”.

Seuraavana vuonna Carita Holmströmin uralla tapahtui paljon. Hän voitti Suomen euroviisukarsinnat Eero Koivistoisen säveltämällä ja Hectorin sanoittamalla laululla ”Älä mene pois”. Euroviisujen loppukilpailussa Englannin Brightonissa huhtikuussa 1974 Holmström esitti laulun englanniksi nimellä ”Keep Me Warm”, jonka tekstistä vastasi progeyhtye Tasavallan Presidentin solisti Frank Robson. Kappale sijoittui sijalle 13. Vuoden 1974 Euroviisut voitti ylivoimaisesti Abba kappaleella ”Waterloo”, joka käynnisti yhtyeen vyörynomaisen kansainvälisen läpimurron.

Euroviisujen tuoman nosteen avulla Carita Holmström pääsi nopealla aikataululla tekemään toista albumiaan. Molemmilla

albumeilla toimi tuottajana Mikael Wiik (s. 1951), joka oli koonnut studioon bändin Suomen parhaista jazzmuusikoista. Holmströmillä oli jo valmiina omia englanninkielisiä lauluja, mutta levy-yhtiö EMI halusi hänen tekevän suomenkielistä materiaalia. Carita alkoi tehdä uusia tekstejä itse, mutta varsin pian avuksi saatiin nuori nouseva tähti Juice Leskinen, joka oli ehtinyt julkaista esikoisalbuminsa *Juice Leskinen & Coitus Int* marraskuussa 1973.

Carita Holmströmin *Toinen levy* ilmestyi syksyllä 1974 ja sen kymmenestä kappaleesta kolme on Holmströmin sanoittamia ja peräti seitsemän Juicen. Holmströmin ja Leskisen tekemä hieno jazzballadi ”Jos tahtoo aamuun” osallistui myös vuoden 1974 *Syksyn säveleen* sijoittuen kymmenenneksi.

Toinen levy oli Juice Leskisen ensimmäinen sanoitustyö toiselle artistille. Yhteistyö kahden hyvin erilaisen muusikon kesken oli todella epätodennäköinen. Suomenruotsalainen Carita Holmström oli Sibelius-Akatemiassa opiskellut taitava pianisti ja hänellä oli taitoa tehdä laajoja jazzharmonioita ja hienoja melodioita. Juice Leskinen taas oli itseoppinut muusikko, joka tuossa vaiheessa osasi ottaa kitarastaan vain perussoinnut. Juice oli astunut esiin esikoislevynsä anarkistisilla ja rajoja rikkovilla teksteillään, jotka kertoivat uskottavasti suomen kielellä muun muassa seksistä, huumeista ja rock'n'rollista. Hänen ilmaisuunsa kuului olennaisena osana myös kiero savolaisperäinen huumori ja asioiden tietoinen ympärikäntäminen. *Toisella levyllä* astui esiin aivan toisenlainen Juice, jonka kynänjälki oli hyvin pohdiskeluvaa ja herkkää.

Carita Holmström ja Mikael Wiik kertovat, miten EMI:lle levyttäneen Holmströmin ja Love Recordsin rokkarin yhteistyö sai alkunsa.

Mikael Wiik: ”Caritan *Toisesta levystä* päätettiin tehdä suomenkielinen. Se oli mielestäni erinomainen päätös.”

Carita Holmström: ”Minun kannaltani se ei ollut hyvä päätös. Asuin tuolloin vielä Ruotsissa, kun pääsin opiskelemaan musiikkia todella

hyvän professorin Gottfried Boonin yksityisoppilaana. Sen jälkeen alkoikin tapahtua. Englanninkielinen esikoisalbumini *We Are What We Do* tehtiin jo kesällä 1973. Minulta pyydettiin toista levyä vuodeksi 1974, mutta ensin kukaan ei puhunut mitään suomen kielestä.”

Mikael Wiik oli ujuttanut itsensä EMI:in tuotantohommiin. Tuohon aikaan Suomen kevyen musiikin piirit olivat erittäin pienet, ja studiossa hengailu saattoi johtaa mielenkiintoisiin tuttavuuksiin.

Mikael Wiik: ”Olin töissä sisäänostajana, englanninkielinen tittelini oli label manager. EMI isännöi lukuisia eri levy-yhtiöitä, ja minun vastuullani olivat muun muassa Chrysalis, United Artists, Capitol Records ja Tamla Motown. Se oli varsinainen duunini. Jotenkin pääsin myös tuottamaan levyjä. Juicen albumia *Per Vers, runoilija* äänitettiin vuonna 1974 Finnvox-studioilla Helsingin Pitäjänmäessä, ja EMI:n toimisto oli tuolloin vastapäisessä rakennuksessa. Hengailin Finnvoxilla pelkästä kiinnostuksesta. Opin tuntemaan äänittäjät ja tätä kautta tutustuin myös Love Recordsin tyypeihin.”

Kesällä 1974 Finnvoxilla aloiteltiin myös Carita Holmströmin *Toisen levyn* -sessioita. Finnvox on iso studiokompleksi, joka pitää sisällään useita eri äänitys- ja studiotiloja. Niinpä oli tyypillistä, että studiolla oli samanaikaisesti useita eri artisteja.

Carita Holmström: ”Muistan hyvin Juicen Finnvoxista. Vierailimme viereisessä studiossa, jossa Juice äänitti levyään. Olin tehnyt jo aikaisemmin paljon stemmalaulusovituksia, joten päädyimme Marun eli Marianne Wiikin, joka käytti tuolloin vielä tyttönimeään Nyman, kanssa laulamaan stemmoja kahteen *Per Vers, runoilija* -levyn biisiin. Ne olivat nimibiisi ’Per Vers, runoilija’ sekä ’Panomies’. Varsinkin ’Panomies’ oli tekstiltään sellaista tavaraa, ettei siitä sopinut kertoa vanhemmille. Niinpä nimemme jätettiin pois levynkannesta. Nyt kun äidistäni on aika jättänyt, asian uskaltaa jo paljastaa. Hengailimme

Juicen bändin kanssa Finnvoxin käytävillä ja kahvihuoneessa. Meistä otettiin myös yhteiskuvia. Muistan kuvan, jossa poseeraa Juicen kanssa baskeri päässä.”

Mikael Wiik, Maru Nyman ja Carita Holmström olivat tehneet yhteistyötä folkien parissa jo ennen Holmströmin soolouraa. Marun ja Caritan hienoa stemmalaulua kuullaan *Toisella levyllä* ja myös monella muulla 1970-luvun suomalaisella albumilla.

Mikael Wiik: ”Olin itse läsnä Marun ja Caritan laulusessiossa *Per Vers, runoilijalle*, vaikka en liittynyt levyn tuotantoon mitenkään. Emiläiset ja lovelaiset tunsivat hyvin toisensa, eikä mitään kilpailuasetelmaa juuri ollut. Myös Loven artistit, kuten Dave Lindholm ja Juice, olivat tuttujani. Juice-sessiosta on jäänyt mieleen, että Coitus Intin tyypeillä oli studiossa mukanaan iso muovinen tonkka. Se ole täytetty Crème de Menthe -liköörillä sekä Koskenkorvalla. Kaikilla kundeilla oli pillit, ja he dokasivat tonkasta koko äänitysten ajan. Tonkka oli avoimesti esillä. Joimme siitä itsekin, kun tarjottiin.”

Carita Holmström: ”Sitä tarjottiin yleiseksi inspiraation lähteeksi kaikille studiossa olleille, mutta itse en muista tonkkaan koskeneeni. Oma sessiomme samaan aikaan toisessa studiossa oli erittäin keskitettyä puuhaa. Se oli myös ihanan luovaa.”

Vaikka alkoholia Finnvoxilla käytettiin, pääpaino oli nimenomaan työskentelyssä ja lopputuloksena oli nuorten ja energisten artistien tekemiä klassikkolevyjä.

Mikael Wiik: ”Juicen bändi ei kuitenkaan ollut sekaisin. Vaikka studiossa dokattiin, Juicen meininki oli ihan ammattitasaista hommaa.”

Carita Holmström: ”Toisaalta heidän viinankestokykynsä oli suuri. He olivat selvästi harjoitelleet juomista paljon.”

Tarkkavainuisimmat kollegat ja levy-yhtiöiden edustajat huomasivat hyvin nopeasti Leskisen kirjalliset kyvyt. On silti yllättävää, että Juicen ensimmäiset toiselle artistille tekemät tekstit julkaisi muureja murta-
neen Love Recordsin sijaan monikansallinen EMI. Kummassakin tapauksessa Juicen kyvyt suomen kielen saralla huomasivat helsinkiläiset suomenruotsalaiset piirit, joihin kuuluivat niin Love Recordsin Atte Blom, Otto Donner ja Christian Schwindt kuin EMI:n tallissa toimineet Mikael Wiik ja Carita Holmström.

Carita Holmström: ”Koska ensimmäinen levyni oli suksee ja palkittiin muun muassa vuoden levynä, syksyllä 1973 EMI ehdotti toisen levyn tekemisestä heti perään. Tein tekstit englanniksi, koska ajattelen tai tunnen joko ruotsiksi tai englanniksi. En ollut myöskään tottunut laulamaan suomeksi. Suomeksi tekemisestä ei tuossa vaiheessa puhuttu vielä mitään. Vasta keväällä 1974 levy-yhtiö pyysi minulta suomenkielistä materiaalia, ja studio taisi olla jo varattuna kesäksi.”

Voitettuaan viisukarsinnat keväällä 1974 Holmström oli tullut koko kansalle tutuksi laulamalla nimenomaan suomeksi. Tämä varmasti pantiin merkille EMI:ssä, joten euroviisujen jälkeen Holmströmin englanninkieliset biisit piti saada ripeästi tehtyä suomeksi. Tekstittäjäehdokkaita oli aluksi useita.

Carita Holmström: ”Ensimmäinen ehdokas oli Hector. Hän olisi ollut hyvä vaihtoehto, koska Hectorin runollinen tyyli olisi sopinut hyvin lauluihini. Hectoria pyydettiin tekemään tekstit ja vastausta odotettiin pitkään – varmaan kuukausi. Lopulta hän kieltäytyi, sillä hänellä lienee ollut muita kiireitä. Sanojen tekemisellä alkoi olla kova kiire, ja tuossa vaiheessa Juice otettiin mukaan kirjoittajaksi.”

Carita Holmströmillä oli valmis käsitys siitä, mistä sanoitukset kertoivat. Juice sai kuitenkin tekemisiinsä vapaat kädet, eikä sanoituksia ole merkattu käännöksiksi vaan hänen omiksi teksteikseen.

Carita Holmström: ”Lähetin Juicelle englanninkieliset c-kasettidemot biiseistä, jotka olin äänittänyt tultuani Tukholmasta Suomeen. Juice teki sitten näiden pohjalta hyvin vapaasti omat tekstinsä. Hän tulkitsti ideani hirveän hienosti omalla tyylillään. Minulla tuli kova kiire opetella tekstit ja mennä suorittamaan äänitykset studiolle.”

Juicen herkissä teksteissä ovat teemoina vapaus, nuoren ihmisen identiteetin etsintä ja luonto. Osa sanoituksista kertoo myös unista.

Mikael Wiik: ”Juice oli tosissaan ja otti tekstitystyön vakavasti. Hän kunnoitti sitä, mitä Carita yritti tehdä, ja ymmärsi täysin, mistä oli kysymys.”

Carita Holmström: ”Juice oli itsekkin nuori, ja häneltä löytyi samanlaista ajattelua kuin minultakin. 1970-luvun alkupuoli oli hyvin rajoittunutta aikaa. Jos olit rokkari, sinun todella piti olla sitä, ja jos olit jazzari, sinun todella oli oltava sitä. Sama päti myös klassisen soittajiin. Se oli kauhean vaikeaa aikaa meikäläiselle, koska olin ensimmäisiä raja-alueiden rikkokijia Suomessa. Minulla itselläni tällaisia rajoja ei ollut, mutta Juicella oli. Kun hän sanoitti biisejäni, kyse ei ollut hänen omasta musiikistaan. Niinpä hän sai tehdä toisenlaisia tekstejä kuin omille levyilleen. Se oli varmasti vapauttavaa.”

Mikael Wiik: ”Juicen bändin maineeseen sopi hyvin liköörin juominen pilleillä muovitonkasta ja muu sekoboltsi-meininiki. Juice oli kuitenkin jo tuolloin vakavasti otettava taiteilija, joka teki ammattimaisesti työtään – eritoten tekstejään. Emme itse vielä täysin tajunneet sitä tuossa vaiheessa.”

Holmströmiä ja Wiikiä ei epäilyttänyt ottaa tamperelaisen hulivilauman henkistä johtajaa yhteistyökumppanikseen.

Carita Holmström: ”Kun tapasin Juicen ensimmäisen kerran, oivalsin heti, että hän on herkkä ja fiksu jätkä. Hän tuntui heti taiteilijalta.”

Juice ja Carita olivat tavanneet *Per Vers, runoilija* -sessioissa, mutta *Toista levyä* tehdessä he eivät kohdanneet.

Carita Holmström: ”Emme ehtineet tapaamaan, sillä Juicella oli omia keikkoja ja minulla omat juttuni. Levyn tekemisessä tuli kiire. Juicelle lähetti valmiit tekstit postissa, ja joitain sanamuotoja saatoinkin vähän viilailla. Suomenkielisten tekstien rytmit istuivat hyvin. En lähettänyt Juicelle nuotteja, koska en ollut varma, lukeeko hän niitä.”

Mikael Wiik: ”Kun Carita ryhtyi laulamaan, ihmettelin, kuinka luonnollisesti tekstit istuivat laulettaviksi. Ne eivät kuulostaneet keskiverkokäännöksiltä.”

Carita Holmström: ”Harjoittelin tekstien laulamista kotona ennen studioon menoa. Kun teimme Marun kanssa ensimmäisen suomenkielisen sinkkumme 15-vuotiaana, minua soimattiin ruotsinkielisestä s-kirjaimen lausumisesta. Tällaista ongelmaa ei ollut enää Juicen tekstejä laulaessani.”

Levyn onnistuneimpia kappaleita on hieno avausraitia ”Jos tahtoo aamuun”. Folkhenkisen jazzballadin tekstissä pohdiskellaan mielenrauhan saavuttamista, itsensä löytämistä ja omien tekojen ratkaisuutta. Carita Holmströmin ja Maru Wiikin laulustemat soivat yhteen kuin unelma, ja hienon sovituksen kruunaa amerikkalais-trumpetisti Don Jetterin flyygelitorvisoolo.

*Kun laiva uppoaa,
on ryhdyttävä uimaan
päin sitä rantaa
mihin linnut näyttää tien*

*Ja kun on tikkaat loppuneet
niin on noustava lentoon
ja lennettävä aamuun
ohi unien*

*Ja sun mielenrauhaa saavuttaa
on vaikeaa
varsinkin jos tiedä ei
mistä etsii*

”JOS TAHTOO AAMUUN”, JUICE LESKINEN, 1974

Mikael Wiik: ”Kun kuuntelee ’Jos tahtoo aamuun’ -stemmoja, jotka Carita ja Maru laulavat, nekin kertovat Juicen neroudesta. Tekstit istuvat ja erityisesti kertosaie toimii. En aluksi uskonut, että Juicen tekstejä olisi ollut erityisen helppo laulaa, mutta tekstit olivat hyvin luonnollisia. Sen takia myös Caritan sovittamat stemmat sopivat yksi yhteen Juicen tekstien kanssa.”

Juicen tekstien muita teemoja ovat muun muassa sodanvastaisuus ja koko levy henkii 1970-luvun alun hippifilosofiaa. Aikakautta leimasivat opiskelijaradikalismin nousu, Vietnamin sodan vastustaminen ja totalitarismin kritiikki mutta ennen kaikkea optimistinen ja jopa lapsenomainen idealismi sekä vapauden tunne. Sodanjälkeiset ankeat jälleenrakentamisen vuosikymmenet olivat takanapäin, ja koko Eurooppa saattoi hengittää vapaammin.

Toisen levyn kanta-aottavin kappale on realistisesti sotaa kuvaava ”Kauanko kestää?”, jonka teksti on ajankohtainen tänäkin päivänä.

*Jossakin riehuu
taas sotilaan saappaat
Vasen, yks, kaks
Niks, naks*

*Tulevaa aikaa
ei kello tiedä
Eikä niiden määrää,
jotka ammutaan*

*Kuolema, tulta!
Asento, lepo!
Kuolema, tulta!
Asento, lepo!
Kauanko kestää?
Lopettakaa*

”KAUANKO KESTÄÄ?”, JUICE LESKINEN, 1974

”Tiedän paikan armahan” kertoo niin ikään itsensä löytämisestä. Juice käyttää kuolemaa metaforana ja kritisoi television tyhjää tarjontaa. Samat teemat toistuivat myöhemmin monissa hänen teksteissään. Viululla sävytetty folkvalssi ”Lapset” kuvaa ihastuttavan anarkistisesti maailmaa lapsen silmin. ”Kuiskaan hyvän huomenen” yhdistelee unenomaisuutta aamiaisen teon arkirealismiin. Laulun säe ”Tulevaisuus riippuu meistä” kuvaa hyvin 1970-luvun nuorison toiveikasta ajan henkeä. Osa Juicen teksteistä on hieman raakilemisiä, mutta hänen kirjoittajatyylinsä on jo tunnistettava. Carita Holmström laulaa tekstit vilpittömän eläytyvästi.

Musiikillisesti *Toinen levy* on erittäin hienostunutta ja kunnianhimoista työtä. Carita Holmström oli levyä tehtäessä vasta parikymppinen, mutta hänen umpimusikaalinen suorituksensa niin solistina kuin säveltäjänä on täysin samalla tasolla levyllä soittavien suomalaisen jazzin ykkös-nimien kanssa. *Toisella levyllä* kuullaan saksofonisti-huilisti Pekka Pöyryn lisäksi muun muassa basisti Pekka Sarmantoa ja rumpali Reiska Lainetta.

Mikael Wiik: ”Muistan, että soitin fonisti Pekka Pöyrylle ja pyysin häntä ensimmäisen levyn sessioihin. Mukaan tuli myös muita konkareita.

Kaikille koville soittajille aukeni heti, kuinka lahjakas Carita on. *Toisen levyn* kohdalla muusikot tiesivät jo mitä odottaa, ja kunnioitus oli läsnä. En usko, että Carita tajusi sitä yhtä selvästi kuin minä.”

Juicelle *Toinen levy* merkitsi hyväksyntää tekijämiesten joukkoon. Tämän jälkeen häntä alettiin pyytää sanoittajaksi useille eturivin artistien levyille.

Juice kuvaili yhteistyötään Carita Holmströmin ja suomenruotsalaisten kulttuuripiirien kanssa Radio 957:n *Juice 40* -sarjassa vuonna 1990: ”Carita Holmström tuli mukaan Mikael Wiikin kautta. Tein niitä tekstejä samaan aikaan, kun kyhäilin *Per Versiä*. Olihan se jollain tavalla hivelevää, kun pyydettiin projekteihin ja sitten Love Records tilasi rocklyriikkaa muillekin artisteille. Mulla oli sellainen fiilis, että huomasivathan he, saatana. Tähän liittyy myös mielenkiintoinen seikka, joka on sittemmin tuon tuostakin tullut esiin: ruotsinkieliset ovat jostain syystä diganneet musta aina ihan hullun lailla. Mä oon pohtinut, mistä se johtuu. Voi olla, että kyse on siitä, että mä teen omissa nimissäni sellaista kamaa, jota he joutuvat kuuntelemaan tavalista tarkemmin, koska niissä on tavallaan heille vierasta kieltä.”

Mikael Wiik: ”Varsinkin Helsingissä varttuneet ja toimineet suomenruotsalaiset ottivat kyllä suomen kielen niin sujuvasti haltuunsa katujen kasvatteina, ettei siinä ollut mitään vierasta. Se, että me niin välittömästi hoksasimme Juicen nerouden, johtui mielestäni siitä, että runous, kirjallisuus ja teatteri ovat aina olleet iso juttu suomenruotsalaisissa kulttuuripiireissä, eikä niissä harrastettu minkäänlaista klikkiytymistä suomenruotsalaisiin sisäpiireihin. Juice nyt vain oli alusta alkaen niin ilmeisen nerokas sanaseppo, että se meni meilläkin välittömästi jakeluun.”

Juicen mukaan hän sai tehdä *Toisen levyn* lyriikat suhteellisen vapaasti: ”Ei mulle esitetty mitään erityisohjeita. Biiseissä oli englanninkieliset tekstit ja rytmi ohjeena. Biisien fiilis oli kuvattu muutamalla lauseella